

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

**VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS**
avaliku teabe asjas nr. 2.1-3/19/4144

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Elve Adamson
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	13.01.2020 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	18.11.2019 (registreeritud inspektsioonis 19.11.2019)
Teabevaldaja	AS SmartCap aadress: Hobujaama 4, 10151 Tallinn e-posti aadress: info@smartcap.ee
Teabevaldaja vastutava isik	juhatuse liige
Vaide esitaja (teabenõudja)	Eraisik aadress: X. XXXXX xx-x, xxxxx XXXXXXXX e-posti aadress: xxxx@xxxxx.ee
Vaide esitaja esindaja	Vandeadvokaat Erik Lepikson Advokaadibüroo Kasak & Missik Aadress: P. Süda 3a-4, 10118 Tallinn e-posti aadress: erik@kasak.ee

RESOLUTSIOON:

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punktide 3 ja 4, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lõike 4 alusel

1) teen vaideotsuse vaie rahuldada;

2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

Vaadata vaide esitaja 16.05.2018 edastatud teabenõue uuesti läbi ning edastada vaide esitajale põhjendused 18.10.2019 teabenõude vastusena edastatud dokumentides iga kinni kaetud dokumendiosa (punkti) kaupa, mida selles loetakse ärisaladuseks ja kuidas sellise teabe avalikustamine kahjustaks ärihuve;

3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 30. jaanuar 2020.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse (ülaltoodud punktid 2 ja 3) vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtjaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspektsioon ettekirjutuse adressaadile avaliku teabe seaduse § 51 lõike 3 alusel:

Sunniraha 2000 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. 17.09.2019 kinnitas Tallinna Ringkonnakohus Tallinna Halduskohtu otsuse, millega kohustas AS SmartCapi väljastama vaide esitajale 16.05.2018 teabenõudes soovitud dokumendid.
2. 18.10.2019 täitis AS SmartCap vaide esitaja teabenõude, kuid väljastatud dokumentidest oli suur osa kinni kaetud põhjusel, et tegemist on ärisaladusega. Teabenõude vastuses aga puudusid põhjendused, mida kinni kaetud dokumendi osades loetakse ärisaladuseks ning kuidas sellise teabe avalikustamine kahjustaks äripartneri ärihuve.
3. Vaide esitaja leidis, et kogu kinni kaetud teave ei saa olla ärisaladuseks ning põhjenduste edastamise jätmisega pole võimalik ka vaide esitajal hinnata, kas kogu kinni kaetud teavet dokumentides saab käsitleda ärisaladusena ehk siis teabenõuet ei ole täidetud nõuetekohaselt.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

1. Asjaolud

Eraisik (edaspidi nimetatud "Teabenõudja") esitas 16.05.2018. a. teabenõude (Lisa nr 1, edaspidi nimetatud "Teabenõue") Sihtasutusele KredEx (edaspidi nimetatud "KredEx"), milles palus teavet seoses endise Eesti Arengufondi investeerimisportfelli, täpsemalt selle osaks oleva Early Fund II, juhtimise üleandmisega Tera Ventures OÜ-le. Kuna vastava osa Eesti Arengufondi tegevuse eest vastutas Teabenõude esitamise ajal KredEx läbi täielikult KredEx'i omanduses oleva tütarettevõtte AS SmartCap (edaspidi nimetatud "SmartCap"), adresseeris Teabenõudja oma järelepärimise KredEx'ile koos palvega suunata teabenõue vajadusel Kredexile edasi Smartcap'ile.

Teabenõudja palus järgnevat teavet:

- 1. koopiat dokumentidest, millega anti Eesti Arengufondile kuulunud investeerimisportfelli*

juhtimine üle Tera Ventures OÜ-le;

2. koopiat dokumentidest, millega on eelmises punktis nimetatud dokumente pärast nende allkirjastamist muudetud, kui sellised muudatused eksisteerivad;

3. teavet selle kohta, et kas ja kelle osas on antud KredEx/Smartcap poolt nõusolek Early Fund II fondi investeerimiseks, eeldades, et vastava nõusoleku saamise nõue, mis on toodud investeerimisportfelli juhtimise üleandmiseks korraldatud konkursi dokumentides, jäi alles ka dokumentide allkirjastatud versiooni. Alternatiivselt, kui vastavat KredEx/Smartcap poolse nõusoleku olemasolu nõuet dokumentide allkirjastatud versioonis ei sisaldu, edastada koopia dokumendist, millega otsustati vastav otsus välja jätta.

KredEx ja SmartCap edastasid 23.05.2018. a. ühise vastuse teabenõudele (Lisa nr 2), milles märgitakse järgmist:

1. KredEx ei valda Teabenõudes palutud teavet;
2. SmartCap ei pea ennast isikuks, kellele laienevad AvTS § 5 lg 2 sätestatud teabevaldaja kohustused, kuna SmartCap ei osuta enda hinnangul avalikke teenuseid;
3. isegi kui SmartCap oleks AvTS § 5 lg 2 mõttes teabevaldajaks, ei kujuta Arengufondile kuulunud fondide valitsemine avaliku ülesande täitmist;
4. isegi kui tegemist oleks avaliku ülesande täitmisega, on teave kaitstud ärisaladusega.

Teabenõudja esitas Vastuse peale 22.06.2018 vaide Andmekaitse Inspeksioonile (edaspidi nimetatud „AKI“), mis jättis selle oma 08.08.2018 otsusega nr 2.1-3/2018/2016 rahuldamata. Teabenõudja esitas viidatud AKI otsuse peale 06.09.2018 kaebuse Tallinna Halduskohtule, mille lõpptulemusena jõustus Tallinna Ringkonnakohtu 18.09.2019 kohtuotsus nr 3-18-1741 (Lisa nr 3).

Viidatud kohtuotsuses leiti kõigepealt, et kuna KredEx-i valduses pole nõutud teavet, ei ole KredEx ka kohtuvaidluses vastustajaks. Sisulises osas asus kohus Kohtuotsuses seisukohale, et SmartCap poolne Teabenõude täitmisest sisuline keeldumine ning AKI poolne vaide rahuldamata jätmine on õigusvastased ning SmartCapi kohustati Teabenõuet täitma.

SmartCap edastas vastuse Teabenõudele 18.10.2019 (Lisa nr 4, edaspidi nimetatud „Vastus“) ning selle lisa 1 vastavalt 29.10.2019. Teabenõudes sisaldunud päringutele nr 2 ja 3 (vt ülal) anti Vastuses sisulised selgitused ning selles osas Teabenõudjal SmartCapile etteheiteid pole. Samas nõutud dokumendikoopiad (st vastus päringule 1) väljastati selliselt, et suur osa nende dokumentide sisust on kinni kaetud ning selle põhjenduseks on toodud vaid üldine viide AvTS §-le 35 lg 1 p 17.

2. Vaide esitaja seisukoht

Teabenõudja on seisukohal, et:

1. Vastuse lisade 1 ja 2 sisu osaline kinnikatmine üldise viitega AvTS §-le 35 lg 1 p 17 on õigusvastane, kuna ilma SmartCapi põhjendusega iga kinnikaetud osa kohta, et miks ja kelle ärisaladuse kahjustamisega on SmartCap hinnangul tegemist, ei ole Teabenõudjal võimalik hinnata, kas tema õiguste piiramine on toimunud õiguspäraselt ning esitada vajadusel vaie sisuliste vastuväidetega;

2. isegi ilma SmartCapi täiendavate selgitusteta on ilmne, et teabe avaldamata jätmine on vähemalt osaliselt õigusvastane, kuna kinni on kaetud lepinguosasid, mis ei saa olemuslikult olla ärisaladuseks. Teabenõudja on seisukohal, et käesoleval hetkel peaks kuuluma läbivaatamisele vaid nõue selles osas, et SmartCap esitaks Teabenõudjale koopia vastavast dokumendist, milles sisaldub iga kinnikaetud lepinguosa suhtes selgitus, et mis viisil ja kelle ärisaladust selle teabe avaldamine rikuks. Selle pinnalt saaks Teabenõudja hinnata, et millises ulatuses on teabenõudele vastamata jätmine õigusvastane ning esitada selle kohta eraldi vaide.

Kui AKI peaks aga leidma, et käesolevast vaide pinnalt algavas vaidemenetluses peaks võtma sisulise seisukoha ka selles osas, et millises ulatuses oli teabe kinnikatmine SmartCapi poolt

õigusvastane, palub Teabenõudja, et AKI kohustaks kõigepealt SmartCapi esitama oma sisulised põhjendused teabe kinnikatmise kohta ning annaks seejärel Teabenõudjale mõistliku tähtaja täiendavate seisukohtade esitamiseks SmartCapi vastuse kohta.

3. Vaide esitaja põhjendused

3.1. Juurdepääsupiirangu põhjendamiskohustus

AvTS § 1 kohaselt on AvTS eesmärgiks tagada kõigile võimalus tutvuda üldiseks kasutamiseks mõeldud teabega. AvTS § 3 lg 1 kohaselt on avalikuks teabeks mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. AvTS § 3 lg 2 kohaselt võib piirata avalikule teabele juurdepääsu vaid seaduses sätestatud korras. Eeltoodust tuleneb, et avalike ülesannete täitmise tulemusena tekkinud teabe puhul eeldatakse, et see on avalik ning igal on õigus sellega tutvuda. St et teabenõudele vastamise näol pole tegemist mitte privileegi andmisega vaid igal õiguse tagamisega. Vastupidi, hoopis teabe väljastamisest keeldumise näol on tegemist erandolukorraga isiku õiguste piiramise näol, mis nõuab igakordset kaalumist ning põhjendamist.

AvTS § 2 lg 3 kohaselt kohaldatakse AvTS-s ette nähtud haldusmenetlusele HMS regulatsiooni. Teabele juurdepääsu piiramine AvTS § 35 alusel kujutab endast haldusmenetlust, mille tulemuseks on teabenõudja õiguste piiramine. Järelikult kohalduvad teabele juurdepääsu piiramise otsustamisele üldised haldusmenetluse põhimõtted, millest üheks olulisemaks on põhjendamiskohustus, mis on nähtud ette nii toimingute tegemisest (HMS § 43 lg 4 p 2) kui haldusakti andmisest keeldumise (HMS § 56) puhuks.

Teabele juurdepääsu piiramine AvTS § 35 lg 1 alusel eeldab seda, et teabevaldaja peab kõigepealt tuvastama vastavas sättes kirjeldatud asjaolude esinemise (nt ärisaladuse võimaliku kahjustamise) ning kui sellise asjaolu esinemine on tuvastatud, tunnistama teabe asutusesiseseks kasutamiseks. Ehkki kaalutusõigus on sellise otsuse tegemisel äärmiselt piiratud, kuna normis kirjeldatud eluliste asjaolude esinemine toob endaga paratamatult kaasa teabele juurdepääsu piiramise, peab teabevaldaja suutma selgitada, et millele tuginedes jõudis ta seisukohale, et vastavad elulised asjaolud konkreetsel juhul esinevad. Vaid nii on võimalik hiljem Teabenõudjal, AKI-l ja kohtul veenduda, et teabele juurdepääsu on piiratud õiguspäraselt. Vastavad põhjendused tuleb kirjeldada otsuse tegemisel selle põhjendavas osas.

Ehkki antud juhul pole SmartCap keeldunud nõutud dokumentide väljastamisest tervikuna viitega, et need sisaldavad muu hulgas ärisaladust, on siiski põhjendatud viitamine Riigikohtu 23.10.2003. a. kohtuotsuse nr 3-3-1-57-03 p-s 20 märgitule, mille kohaselt: „Andmekandja võib sisaldada samaaegselt nii juurdepääsupiirangutega teavet kui ka teavet, millele juurdepääsupiirangud ei laiene. Kui teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemist, siis AvTS § 38 lg-st 2 tulenevalt tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti. Eeltoodust tulenevalt ei ole õiguspärane keelduda teabenõude täitmisest ainuüksi motiivil, et teabenõudega seonduv dokument sisaldab muuhulgas delikaatseid või eraelulisi isikuandmeid.“

Nimetatud kohtulahendist tuleneb oluline põhimõte, et kui dokument sisaldab erineva sisuga teavet, tuleb analüüsida iga dokumendiosa eraldi. Järelikult tuleb ka põhjendada iga kinnikaetud teabeosa asutusesiseseks kasutamiseks kuulutamist eraldi. Seda eriti ärisaladuse kontekstis, kuna leping sisaldab mitut eri liiki teavet ning see, kuidas konkreetse teabe jõudmine kolmandate isikuteni kahjustab teise isiku ärihuve, võib väljenduda erinevatel viisidel. Järelikult on SmartCap kohustatud esitama Teabenõudjale selgitused iga kinnikaetud lepingosa suhtes, et millisel moel oleks see kahjustanud Tera Ventures OU ja teiste ettevõtete ärisaladust.

Teabenõudja märgib ka seda, et tuvastamaks, kas juurdepääsupiirang on õiguspärane, peab selle põhjendusest nähtuma, millest varjatud tekstiosa rääkis. St, et kui lepingupunkt kirjeldab nt spetsiifilist tootmisprotsessi, mis on ärisaladusega kaitstud, peab põhjendus sisaldama viidet,

et tegemist on tootmisprotsessi kirjeldusega, mitte et kinni kaetakse ka peatüki pealkiri ning Teabenõudjal puudub igasugune info punktis käsitletava temaatika kohta.

3.2. Osa juurdepääsupiirangutest on ilmselt põhjendamatud. Teabenõudja toob esile, et olemata tutvunud SmartCap sisuliste põhjendustega teabele juurdepääsu piiramiseks, on selge, need piirangud on vähemalt osaliselt õigusvastased. Teabevaldaja toob siinkohal mõned näited, mis ei tähenda aga seda, et Teabenõudja loobuks oma nõudest saada võimalus tutvuda SmartCap täielike põhjendustega nõutud teabele juurdepääsu piiramiseks.

Esiteks, nii Vastuse lisa 1 kui 2 puhul on kaetud kinni see osa lepingust, mis puudutab vaidluste lahendamise kokkulepet (lisa 1 p 23 p 11 ja lisa 2 p 7.8). Teabenõudja on seisukohal, et kokkulepe vaidluste lahendamise korra osas ei saa olemuslikult olla ärisaladuseks, kuna see pole midagi ainuomast, millest teadasaamine kahjustaks põhjendamatult lepingupoolte ärihuve. Ajend sellise sätte sisu mitteavaldamiseks saab olla pigem see, kui vaidluste lahendamise kord pole lepitud kokku mõistlikul moel ning selle info jõudmine laiemale ringile võib põhjustada piinlikkust kas ühele või mõlemale lepingupooltele. See ei ole aga aluseks teabele juurdepääsu piiramiseks.

Teiseks, ennekõike Vastuse lisa 1 puhul on mitmete punktide osas kaetud kinni mitte üksnes selle sisu, vaid ka pealkiri. Teabenõudja hinnangul saab olla tegemist vaid erandlike olukordade ning halvasti sõnastatud lepingupunktide pealkirjadega, kui pealkirja avaldamine kahjustaks teise lepingupoolte ärisaladust. Arvestades käesoleva lepingu olemust on see aga sisuliselt võimatu.

Kolmandaks, Vastuse lisa 1 sisaldab allkirjastamata versiooni Vastuse lisast 2 (vt lisa 1 lisa 1). Seejuures on Vastuse lisa 1 sisalduvas versioonis (vt lk 47 – 49) kaetud kinni lepingu p 2.5 tervikuna. Samas Vastuse Lisas 2 sisalduva sama lepingu puhul on vastav punkt kaetud kinni vaid osaliselt (vt lk 2 – 5). See näitab, et eeldatavalt on toimunud lepinguosade kinnikatmine vähemalt osaliselt läbimõttlematult ja meelevaldselt, mistõttu on SmartCap sisuliste põhjendustega tutvumine veelgi olulisem, tuvastamaks võimalikud õigusrikkumised.

Nagu Teabenõudja viitas, on siin peatükis toodu näol tegemist vaid mõnede näidetega olemasoleva puuduliku teabe pinnalt. Teabenõudja sooviks on kujutada oma täielik seisukoht juurdepääsupiirangute õiguspärasuse osas pärast SmartCap sisuliste põhjendustega tutvumist.

Lähtudes ülaltoodust ning tuginedes AvTS § 3 lg 1, § 5 lg 1 p 3 ja lg 2; § 6; § 8 lg 1 p 1; § 9 lg 1 ja lg 2 p 1 ja p 6 ja § 46 palun:

1. tuvastada AS SmartCap poolt 18.10.2019 Eraisikule saadetud teabenõudevastuse lisade sisu osalise kinni katmise kohta põhjenduste esitamata jätmise õigusvastasus;
2. kohustada AS-i SmartCap esitama Eraisikule 18.10.2019 teabenõudevastuse lisade sisu osalise kinni katmise kohta sisulised põhjendused iga kinni kaetud dokumendiosa kaupa;

alternatiivselt, kui Andmekaitse Inspeksioon peaks leidma, et käesolevas vaidemenetluses tuleb võtta seisukoht ka küsimuses teabenõudes palutud andmete osalise mitteavaldamise sisulise õiguspärasuse osas, palun:

1. kohustada AS-i SmartCap esitama käesoleva vaidemenetluse raames 18.10.2019 teabenõudevastuse lisade sisu osalise kinni katmise kohta sisulised põhjendused iga kinni kaetud dokumendiosa kaupa;
2. anda vaide esitajale pärast AS SmartCap poolt põhjenduste edastamist mõistlik tähtaeg käesolevas vaidemenetluses täiendavate seisukohtade esitamiseks;
3. tuvastada vaide esitaja täiendatud seisukohtades kirjeldatud ulatuses AS SmartCap poolt 18.10.2019 Eraisikule saadetud teabenõudevastuse õigusvastasus ning kohustada AS-i SmartCap esitama kogu vaide esitaja poolt nõutud teave.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Andmekaitse Inspeksioon esitas AS-le SmartCap (edaspidi SmartCap) 9. detsembril 2019 järelepärimise vaidemenetluses seoses Erasiku vaidega SmartCapi tegevuse peale teabenõudele vastamisel. Käesolevaga esitame vastused Andmekaitse Inspeksiooni poolt esitatud küsimustele:

1. SmartCap on vaide esitajale edastatud dokumentidele osaliste juurdepääsupiirangute kehtestamisel küsinud lepingupartnerilt selgitusi, millist osa vaide esitaja poolt välja küsitud dokumentidest peab lepingupartner avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) § 35 lg 1 p 17 ning ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus (edaspidi EKTÄKS) § 5 lg 2 alusel ärisaladuseks ning lähtunud juurdepääsupiirangute kehtestamisel lepingupartneri vastavast teavitusest. SmartCap ei ole kehtestanud omaalgatuslikult muid juurdepääsupiiranguid muudele dokumentide osadele.

2. Jah, SmartCapi lepingupartner on e-kirja teel selgitanud, et tema poolt ärisaladuseks peetava teabe puhul on tegu teabega, mis ei ole avalikkusele teada ja mida lepingupartner peab enda konkurentsieeliseks, kuna tegu on SmartCapi poolt erafondivalitseja leidmiseks korraldatud konkursil lepingupartneri poolt tehtud väärtuspakkumise olulise osaga, mis puudutab investeerimisfondi valitsemise teenuse osutamist lepingupartneri poolt. Seetõttu käsitleb lepingupartner antud teavet ärisaladusena.

SmartCap on hinnanud enne juurdepääsupiirangute kehtestamist neid lepingupartneri poolt antud selgitusi ning leidnud, et need on põhjendatud ning vastavad ärisaladuse kriteeriumitele. Lepingupartneri poolt ärisaladusena käsitletav teave ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav vastava ringkonna isikutele, kuna hõlmab sellist infot, mis ei olnud erafondivalitseja leidmiseks korraldatud konkursi tingimustes sätestatud ning mis ei ole ka mujal avaldatud, vaid mille iga konkursil osaleja pidi lisama enda individuaalsesse pakkumisse või milles lepiti kogu hilisemate läbirääkimiste käigus. Samuti on sellel teabel ilmselgelt kaubanduslik väärtus oma salajasuse tõttu, kuna see hõlmab teavet selle kohta, kuidas lepingupartner on korraldanud oma töö ning viib läbi fondivalitsemise teenuse osutamist. Need asjaolud olid muuhulgas aluseks parima pakuja väljaselgitamisel erafondivalitseja konkursil. Järelikult sisaldab kõnealune teave seda, mille poolest lepingupartneri osutatav teenus oli kogumis väärtuslikum kui teiste osalejate teenus. Sellise teabe avalikustamine annaks teistele turuosalistele ebaausa konkurentsieelise lepingupartneri ees, kuna teiste turuosaliste vastavasisuline teave ei ole avalikult teada. Ning lisaks on läbi konkursi pakkumiste konfidentsiaalsuse ning lepingutes sätestatud konfidentsiaalsuskohustuse võetud teabe osas meetmeid, et tagada selle salajasus.

Sellest tulenevalt on Smartcap seisukohal, et lepingupartneri poolt vastava teabe käsitlemine ärisaladusena on praegusel juhul EKTÄKS § 5 lg 2 alusel põhjendatud ning sellele tuleb kehtestada juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel. Seda seisukohta on haldusasjas nr 3-18-1741 sisuliselt väljendanud ka Tallinna Halduskohus oma otsuse punktis 20 ning kinnitanud Tallinna Ringkonnakohus oma otsuse punktis 21.

3. Esmalt toome siinkohal välja, et AvTS § 23 lg 3 sätestab põhjendamise kohustuse olukorras, kus teabevaldaja keeldub teabenõuet täitmast. Praegusel juhul ei ole SmartCap keeldunud teabenõude täitmisest, vaid on kehtestanud osalised juurdepääsupiirangud.

Sellele vaatamata selgitati teabenõudjale, mis põhjusel on kehtestatud lepingutele osalised juurdepääsupiirangud. Teabenõudjale ei ole aga võimalik selgitada seda, mida konkreetset peetakse lepingutes ärisaladuseks või kuidas täpselt see kahjustab lepingupartneri ärihuve, kuna see tähendaks ärisaladuseks oleva teabe osas sellises mahus ja sellise konkreetsusastmega info jagamist, mis võimaldab teabenõudjal vähemalt osaliselt tuvastada ärisaladuse sisu (poolte lepingulised kokkulepped, fondivalitsemise käigus kasutatavad lahendused, fondi struktuurid jne). Seega tuleks juurdepääsupiirangu täpsemaks selgitamiseks avada

juurdepääsupiiranguga kaitstud ning ärisaladuseks olevate kokkulepete sisu, mis läheb vastuollu juurdepääsupiirangu eesmärgiga.

Samuti ei sätesta AvTS § 23 lg 3 teabenõudest keeldumise põhjendamise ulatust. Järelikult on aktsepteeritav ka teabenõude täitmisest keeldumise põhjendamine AvTS-s sätestatud juurdepääsupiirangu kehtestamiseks kohustava aluse esitamisega olukorras, kus olemuslikult ei ole võimalik juurdepääsupiirangu kehtestamise aluseid avaldada ilma juurdepääsupiirangu eesmärki rikkumata. Näiteks ei ole analoogselt mõeldav, et teabevaldaja peab isikuandmeid sisaldava teabe puhul teabenõude täitmisest keeldumisel põhjendama, kuidas sellised isikuandmed, mis teabes sisalduvad, rikuksid isiku eraelu puutumatus, kuna sellise informatsiooni avaldamisega on juba toimunud de facto vastavate andmete (osaline) avaldamine.

4. Juurdepääsupiirangu kehtestamisel lähtuti üksnes lepingupartneri poolsetest teavitustest ja selgitustest, piirang ei ole määratud SmartCapi algatusel.

5. Vaide esitajale edastati kaks dokumenti: 17.03.2017 sõlmitud ühingu-ja märkimisleping (Limited Partnership Agreement) usaldusfond Tera Ventures Fund I UÜ asutamiseks ja selle osade märkimiseks ning 3.05.2017 sõlmitud mitterahalise sissemakse leping (Agreement On Transfer Of Non-Monetary Contribution). Neist esimese kohta on SmartCap edastanud kohtule eestikeelse tõlke. Vastav tõlge on lisatud käesolevale vastusele.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide ese

Vaide esitaja on palunud vaides esiteks kohustada AS-i SmartCap esitama Erasikule 18.10.2019 teabenõude vastuse lisade sisu osalise kinni katmise kohta sisulised põhjendused iga kinni kaetud dokumendiosa kaupa. Alternatiivselt kui aga Andmekaitse Inspeksioon peaks leidma, et käesolevas vaidemenetluses tuleb võtta seisukoht ka küsimuses teabenõudes palutud andmete osalise mitteavaldamise sisulise õiguspärasuse osas, siis palus vaide esitaja;

1. kohustada AS-i SmartCap esitama käesoleva vaidemenetluse raames 18.10.2019 teabenõudevastuse lisade sisu osalise kinni katmise kohta sisulised põhjendused iga kinni kaetud dokumendiosa kaupa;
2. anda vaide esitajale pärast AS SmartCap poolt põhjenduste edastamist mõistlik tähtaeg käesolevas vaidemenetluses täiendavate seisukohtade esitamiseks;
3. tuvastada vaide esitaja täiendatud seisukohtades kirjeldatud ulatuses AS SmartCap poolt 18.10.2019 Erasikule saadetud teabenõudevastuse õigusvastasus ning kohustada AS-i SmartCap esitama kogu vaide esitaja poolt nõutud teave.

Andmekaitse Inspeksioon lahendab käesolevaga vaide esitaja esimese nõude - põhjenduste edastamata jätmise, kelle ärihuvide kaitseks on piirang kehtestatud ning kuidas sellise teabe avalikustamine kahjustaks äripartnerite ärihuve (vaide ese).

Siinkohal pean vaide esitaja tähelepanu juhtima (soovi osas anda vaide sisulise lahendamise korral vaide esitajale mõistlik tähtaeg vastuväidete esitamiseks) sellele, et HMS §-st 84 tuleb vaide lahendada maksimaalselt 40 päeva jooksul. See tähendab, et juhul kui Andmekaitse Inspeksioonil on vaja näiteks küsida teabevaldajalt ka täiendavaid selgitusi, siis ei ole võimalik enam vaide lahendamise tähtaja jooksul anda vaide esitajale mõistlikku tähtaega oma vastuväidete esitamiseks. Kui vaide esitaja soovib peale teabevaldaja poolt selgituste andmist esitada omapoolseid vastuväiteid, siis on mõistlikum pöörduda kohtu poole, millisel juhul on kohtul suuremad võimalused anda pooltele aega täiendavate seisukohtade esitamiseks, kuna seadus ei sea kohtule asja lahendamiseks tähtjalisi piiranguid.

Ärisaladus

Tingimused, millele ärisaladus peab vastama on ära toodud ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse § 5 lg-s 2. Eelnimetatud sätte kohaselt peab ärisaladus vastama järgmistele tingimustele:

- 1) see ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav nende ringkondade isikutele, kes tavaliselt kõnealust laadi teabega tegelevad;
- 2) sellel on kaubanduslik väärtus oma salajasuse tõttu ja
- 3) selle üle seaduslikku kontrolli omav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas.

Seega ei ole mitte igasugune äripartneri teave käsitletav ärisaladusena, vaid ärisaladus peab vastama korraga eeltoodud kolmele tingimusele. Sisult samadele tingimustele pidi ärisaladus vastama ka siis, kui ärisaladuse mõiste oli avatud konkrentsis seaduse § 63 lg-s 1. Sisuliselt ei ole ärisaladuse mõiste muutunud. Et konkreetset teavet saaks käsitleda ärisaladusena, peab ärisaladuseks tunnistatud teabel olema ettevõtja jaoks majanduslik väärtus, mis seisneb ka selles, et ärisaladus ei ole konkurentidele teada. Ärisaladuse puhul on tegemist teabega, mis garanteerib antud ettevõtja äritegevuse edukuse ning mille väljatöötamiseks või kogumiseks on ettevõtja teinud investeeringuid, mis vajavad õigustatult kaitset. Lisaks peab sellise informatsiooni avaldamine ohustama ettevõtja huve.

Kuna SmartCap teabevaldajana kehtestab dokumentidele juurdepääsupiirangud, peab ta suutma ka hinnata ja vajadusel põhjendada, kuidas sellise teabe avalikustamine kahjustab äripartneri ärihuve (küsides vajadusel selleks selgitusi oma äripartnerilt). Kohus on asjas nr 3-08-1980 märkinud, et *argumendi vastu, mille kohaselt saab ärisaladuse põhjendatuse üle otsustada üksnes ettevõtja ise, räägib mh ka Konkurentsiseaduse § 63 lg 2 – ettevõtja peab oma ärisaladuse määratlust põhjendama Konkurentsiametile ja Konkurentsiametil on õigus ka mitte nõustuda ettevõtja määratlusega.*

Samuti on kohus 16.05.2016 otsuse 1-15-8831/40 punktis 5.3 märkinud: „*Iseenesest õige on kaitsja seisukoht, et ettevõtja pädevuses on määratleda, missugust informatsiooni ta ärisaladuseks loeb. Samas ei saa jätta tähelepanuta, et kui ettevõtja on tunnistanud mingi teabe ärisaladuseks, ei saa sellest veel järeldada, et tegu on ärisaladusega, kuna viimase määratlemisel tuleb lähtuda objektiivsest olukorrast, mitte üksnes ettevõtja subjektiivsest tahtest. Subjektiivselt peab teave olema ärisaladusena määratletud ja omaja poolt sellisena kaitstud. Objektiivselt aga tuleb tuvastada, et teabe sisu ei ole üldsuse jaoks teada ning et teabe sellisena hoidmine omab teatavat objektiivset väärtust.*“ Eeltoodust tulenevalt ei saa igasugust teavet käsitleda ärisaladusena, vaid AS SmartCapil tuleb hinnata, kas ärisaladusena märgitud teave vastab ärisaladuse tunnustele ning teabenõude täitmisest keeldumisel korral seda ka teabenõudjale põhjendada.

AS SmartCap on vastuses inspektsiooni järelepärimisele selgitanud, et *lepingupartner on e-kirja teel selgitanud, et tema poolt ärisaladuseks peetava teabe puhul on tegu teabega, mis ei ole avalikkusele teada ja mida lepingupartner peab enda konkrentsieeliseks, kuna tegu on SmartCapi poolt erafondivalitseja leidmiseks korraldatud konkursil lepingupartneri poolt tehtud väärtuspakkumise olulise osaga, mis puudutab investeerimisfondi valitsemise teenuse osutamist lepingupartneri poolt/.../ ning juurdepääsupiirangu kehtestamisel lähtuti üksnes lepingupartneri poolsetest teavitustest ja selgitustest, piirang ei ole määratud SmartCapi algatusel. /.../ Sellest tulenevalt on Smartcap seisukohal, et lepingupartneri poolt vastava teabe käsitlemine ärisaladusena on praegusel juhul EKTÄKS § 5 lg 2 alusel põhjendatud ning sellele tuleb kehtestada juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel. Seda seisukohta on haldusasjas nr 3-18-1741 sisuliselt väljendanud ka Tallinna Halduskohus oma otsuse punktis 20 ning kinnitanud Tallinna Ringkonnakohus oma otsuse punktis 21.*

Andmekaitse Inspektsioon eeltooduga üheselt ei nõustu. Nagu juba eelpool selgitasime, siis sellest, et ettevõtja on tunnistanud mingi teabe ärisaladuseks, ei saa veel järeldada, et tegemist

on ärisaladusega. Teabevaldajal tuleb hinnata, kas ärisaladusena märgitud teave vastab ärisaladuse tunnustele ja sellise teabe hoidmine omab objektiivset väärtust ning annab eelise konkurentide ees. Antud juhul seda tehtud ei ole (vähemalt mitte kogu ärisaladuseks tunnustatud teabe osas), vaid on lähtunud ainult äripartneri soovist.

Nii nagu ka vaide esitaja on vaides märkinud, ei ole ilmselt põhjendatud käsitleda ärisaladusena vaidluste lahendamise kokkulepet (lepingu punkt 23.11) puudutavat teavet. Samuti pole ilmselt põhjendatud käsitleda ärisaladusena ka seda, kuidas toimub koosolekute kokkukutsumine (lepingu punkt 19.3 ja 16.1-16.4), kuna sellise teabe avalikustamine ei oma kaubanduslikku väärtust ega anna konkurentidele ärieeliseid. Ka jääb arusaamatuks lepingu sisukorras pealkirjade kinnikattmise (sisukorra punkt 15) vajadus, kui sama teave lepingus on avalik. Need on ainult mõned näited. Andmekaitse Inspeksioon nõustub vaide esitaja vaides toodud näidetega, mida siinkohal üle ei korrata ja seisukohaga *et eeldatavalt on toimunud lepinguosade kinnikattmine vähemalt osaliselt läbimõtlematult ja meelevaldselt*.

Asjakohane ei ole ka AS SmartCapi viide Tallinna Halduskohtu otsuse punktile 20 haldusasja nr 3-18-1741, milles halduskohus on sedastanud järgmist: „...*Osaliselt olid lepingutingimused ka juba avalikustatud konkursi tingimuste lisas 2. Seega ei saa kogu lepingule mingil juhul juurdepääsu piirata. SmartCapi hinnangul sisaldab küsitud teave ärisaladust või andmeid, mille avalikustamine võib ärisaladust kahjustada. Asja materjalidest ei nähtu, et küsitud teabele oleks kehtestatud juurdepääsupiirang. Kohus nõustub, et osas, milles leping sisaldab Tera Ventures'i esitatud väärtuspakkumist, võib tegemist olla ärisaladusega. Seda ei saa aga olla kogu leping. AvTS-s on ette nähtud võimalus piirata juurdepääsu teatud tingimustele vastavale teabele (AvTS § 35), arvestades seejuures, et teatud liiki teavet ei tohi tunnistada asutusesiseseks teabeks (AvTS § 36). Seega tuleb kaebajale avalikustada lepingud seaduses sätestatud ulatuses*“.

Selles asus kohus seisukohale, et leping võib sisaldada ärisaladust osas, mis puudutab Tera Ventures'i esitatud väärtuspakkumust. Lepingus koosolekute kokkukutsumise või vaidluste lahendamise korra punkte ei saa inspeksiooni hinnangul kuidagi käsitleda väärtuspakkumustega, millele on viidanud kohus. Seega nõustub Andmekaitse Inspeksioon vaide esitajaga selles, et ilmselt ei ole kogu kinnikaetud osa käsitletav ärisaladusena. Seda enam, et edastatud ei ole ühtegi põhjendust, kuidas kinnikaetud teave kahjustaks äripartneri äri huve.

Teabenõudele vastamine

AvTS § 23 lg 1 punkt 1 lubab teabenõude täitmisest keelduda, kui taotletavale teabele kehtivad juurepääsupiirangud ja teabenõudjal ei ole taotletavale teabele juurdepääsuõigust. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt tuleb keeldumist põhjendada. AS SmartCap on vastuses inspeksioonile asunud seisukohale, et *AvTS § 23 lg 3 ei sätesta teabenõudest keeldumise põhjendamise ulatust. Järelikult on aktsepteeritav ka teabenõude täitmisest keeldumise põhjendamine AvTS-s sätestatud juurdepääsupiirangu kehtestamiseks kohustava aluse esitamisega olukorras, kus olemuslikult ei ole võimalik juurdepääsupiirangu kehtestamise aluseid avaldada ilma juurdepääsupiirangu eesmärki rikkumata. Näiteks ei ole analoogselt mõeldav, et teabevaldaja peab isikuandmeid sisaldava teabe puhul teabenõude täitmisest keeldumisel põhjendama, kuidas sellised isikuandmed, mis teabes sisalduvad, rikuksid isiku eraelu puutumatust, kuna sellise informatsiooni avaldamisega on juba toimunud de facto vastavate andmete (osaline) avaldamine*.

Andmekaitse Inspeksioon eeltooduga ei nõustu. Selleks, et vaide esitajal (sh ka Andmekaitse Inspeksioonil) oleks võimalik aru saada, kas kinnikaetud teavet on võimalik käsitleda ärisaladusena, peab olema arusaadav, mida kinnikaetud osa teabest sisaldab ning kuidas ja kelle ärihuve see kahjustab. Nii näiteks võib ärisaladuseks olla teatud juhtudel äripartneri nimi, kuid mitte see, et ettevõttel üldse on äripartneid. Seega ei saa inspeksioon nõustuda, et juurdepääsu kehtestamise vajaduse põhjendusi ei ole võimalik avaldada ilma sisu ehk ärisaladust

avaldamata.

SmartCap on vastuses inspeksiooni järelepärimisele leidnud, et isikuandmeid sisalduva teabe korral oleks mõeldamatu põhjendada, kuidas sellise teabe avalikustamine riikuks eraelu puutumatust, kuna sellise info avaldamisega oleks toimunud juba vastavate andmete avaldamine. Inspeksioon sellega ei nõustu. Näiteks on piiranguga teabeks füüsilise isiku isiklikud kontaktandmed. Kui teabenõude korras küsitakse dokumenti, mis sisaldab ka füüsilise isiku isiklike kontaktandmeid, millele on kehtestatud piirang AvTS § 35 lg 1 p 12 alusel, siis väljastatakse dokument ilma kontaktandmeteta. Teabenõude täitmisest keeldumisel selgitatakse, et piirang on kehtestatud kontaktandmete kaitseks, mis ei avalikusta kuidagi piiranguga andmeid. Lisaks tuleb vajadusel põhjendada, kuidas selliste andmete avalikustamine võib riivata isiku eraelu puutumatust. Seega ei ole piiranguga mitte eraelu riivavate andmete kategooria, vaid ainult andmed ise (antud näite puhul e-posti aadress).

Nõustuda ei saa ka AS SmartCapi seisukohaga, *et AvTS § 23 lg 3 sätestab põhjendamise kohustuse olukorras, kus teabevaldaja keeldub teabenõuet täitmast. Praegusel juhul ei ole SmartCap keeldunud teabenõude täitmisest, vaid on kehtestanud osalised juurdepääsupiirangud.* Viidatud sätet ei saa kuidagi tõlgendada selliselt, et keeldumist tuleb põhjendada üksnes juhul, kui keeldutakse terve dokumendi väljastamisest. Keeldumist tuleb põhjendada teabe osas, mida teabenõudjale ei väljastata, olenemata sellest, kas see hõlmab tervet dokumenti või jäetakse teave osaliselt väljastamata. Eriti oluline on põhjendamiskohustus kaalutusotsuse alusel kehtestatud piirangu puhul. Vastasel juhul ei ole teabenõudjal võimalik aru saada, kas tema õigusi on teabe saamisel rikutud.

Kuna antud juhul ei ole vastavaid põhjendusi edastatud ei vaide esitajale ega ka Andmekaitse Inspeksioonile, siis tuleb AS-l SmartCap 16.05.2018 teabenõue uuesti läbi vaadata ning põhjendada iga 18.10.2019 teabenõude vastuses edastatud dokumentides kinnikaetud punkti osas, mida selles loetakse ärisaladuseks ja kuidas sellise teabe avalikustamine kahjustaks ärihuve.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson

peainspektor

peadirektori volitusel